

Dalalandetin tuulivoimahanke, Uusikaarlepyy, Kauhava ja Vöyri

Perusteltu päätelmä

Perusteltu päätelmä on yhteysviranomaisen hankkeen merkittävistä ympäristövaikutuksista tekemä perusteltu johtopäätös, joka on tehty arviointiselostuksen, siitä annettujen mielipiteiden ja lausuntojen, sekä yhteysviranomaisen oman tarkastelun pohjalta ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain nojalla (jäljempänä YVA-laki).

HANKETIEDOT

Hankkeen nimi ja sijainti

Dalandetin tuulivoimahanke, Uusikaarlepyy

Hankkeesta vastaava

Prokon Wind Energy Finland Oy, Pitkäkatu 34 B, 65100 Vaasa

Konsulttina arviointiohjelman laatimisessa on toiminut Sitowise Oy

Yhteysviranomainen

Hankkeen yhteysviranomaisena on toiminut Etelä-Pohjanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus.

Hankkeesta vastaavan kuvaus hankkeesta ja sen vaihtoehtoista

Prokon Wind Energy Finland Oy suunnittelee enintään 15 voimalan tuulivoimahanketta Uuteenkaarlepyyhyn Dalalandetin alueelle, noin 16 kilometriä Uudenkaarlepyyn keskustasta etelään aivan kaupungin etelärajan tuntumaan. Suunnittelualueen keskelle sijoittuu Kauhavan kaupungin alue, joka jakaa suunnittelualueen kahtia. Suunnittelualue

ulottuu eteläosastaan hieman Kauhavan kaupungin puolelle, mutta voimaloita ei ole suunnitteilla Kauhavan kaupungin alueille.

Suunniteltujen voimaloiden kokonaiskorkeus on enintään 300 metriä ja arvioitu kokonaisteho on enintään 150 MW. Suunnittelualueen pinta-ala on yhteensä noin 1650 hehtaaria, joista Uudenkaarlepyyn kaupungin alueelle sijoittuu noin 1500 hehtaaria. Tuulivoimaloiden lisäksi alueelle rakennetaan tarvittavat yhdystiet, voimaloiden väliset huoltotiet, maakaapelointi voimaloiden välille ja sähköasema.

Arvioidut vaihtoehdot

VE0: Hanketta ei toteuteta.

VE1: Alueelle toteutetaan 15 tuulivoimalaa. Voimaloiden kokonaiskorkeus on enintään 300 metriä ja yksittäisen voimalan kokonaisteho enintään 10 MW.

VE2: Alueelle toteutetaan 11 tuulivoimalaa. Voimaloiden kokonaiskorkeus on enintään 300 metriä ja yksittäisen voimalan kokonaisteho enintään 10 MW.

ASIAN VIREILLETULO

Hankkeesta vastaava Prokon Wind Energy Finland Oy on saattanut hankkeen ympäristövaikutusten arviointimenettelyn (jäljempänä arviointimenettely) vireille toimittamalla ympäristövaikutusten arviointiohjelman (jäljempänä arviointiohjelma) yhteysviranomaiselle 17.5.2023. Arviointiohjelma oli nähtävillä 26.5.–26.6.2023 ja yhteysviranomainen antoi siitä lausuntonsa 25.8.2023.

Hankkeesta vastaava toimitti 26.2.2024 yhteysviranomaiselle ympäristövaikutusten arviointiselostuksen (jäljempänä arviointiselostus) sen käsittelyä ja perustellun päätelmän antamista varten.

Hankkeen arviointimenettelyn tarve määräytyy YVA-lain liitteen 1 kohdan 7) e) *tuulivoimahankkeet, kun yksittäisen laitosten lukumäärä on vähintään 10 kappaletta tai kokonaisteho vähintään 45 megawattia* perusteella.

ARVIOINTISELOSTUKSESTA TIEDOTTAMINEN JA KUULEMINEN

Yhteysviranomainen tiedotti arviointiselostuksesta ja sen nähtävillä olosta sekä mielipiteiden ja lausuntojen esittämisen mahdollisuudesta julkisella kuulutuksella 28.2. - 19.4.2024. Kuulutus ja arviointiselostus liitteineen julkaistiin ELY-keskuksen verkkosivuilla <http://www.ely-keskus.fi/kuulutukset/etela-pohjanmaa> ja ympäristöhallinnon verkkosivuilla <http://www.ymparisto.fi/dalalandettuulivoimaYVA>.

Ilmoitus kuulutuksesta on lähetetty 27.2.2024 kunnille (Uusikaarlepyy, Kauhava ja Vöyri) julkaistavaksi niiden verkkosivuilla. Lisäksi arviointiselostuksesta ja sen nähtävillä olosta sekä mahdollisuudesta mielipiteiden ja lausuntojen esittämiseen on tiedotettu Ilkka-Pohjalainen-, Vasabladet- ja Österbottens Tidning-lehdissä 28.2.2024 julkaistuilla lehti-ilmoituksilla.

Arviointiselostukseen on voinut tutustua kuulemisaikana paperimuodossa Uudenkaarlepyyn kaupungintalolla ja Alahärmän sekä Oravaisten kirjastossa.

Arviointiselostuksesta järjestettiin yleisötilaisuus 14.3.2024 Jepualla klo 18.00 Jeppo UF:n tiloissa, Itäinen Jepuantie 7, 66850 Jepua. Tilaisuuteen oli mahdollista osallistua myös etäyhteydellä Teams-sovelluksen välityksellä. Yhteysviranomaisen ja hankkeesta vastaavan edustajien lisäksi yleisötilaisuudessa oli läsnä noin 25 henkilöä / mukana etäyhteydellä 7 kuulijaa. Yleisötilaisuudessa esiin nousseita asioita olivat mm. melu- ja väkemanninnuksen teko ja tulokset, maa-ainestenottoalueiden puuttuminen hankealueelta, ylijäämämaiden läjittäminen, yhteisvaikutukset muiden hankkeiden kanssa, tuulivoimaloita palvelevien teiden rakentaminen ja perusparantaminen, miten eläimistö on huomioitu arvioinnissa, metsästyksen huomioonottaminen ja mahdollistaminen tulevaisuudessa, sähkönsiirron vaihtoehdot, hankkeen omistuspohja, maaomistajille suoritettavat korvaukset tuulivoima-alueen sekä sähkönsiirron osalta, hanketoimijan mahdollinen vaihtuminen ja sen seuraukset mm. maavuokrasopimusten osalta, miten rakentaminen rahoitetaan ja mahdolliset muutokset voimalapaikoissa. Lisäksi tilaisuuden jälkeen otettiin yhteyttä ELY-keskukseen tilaisuuden järjestämisestä vain ruotsin kielellä.

ARVIOINTISELOSTUKSESTA ANNETUT LAUSUNNOT JA MIELIPITEET

Yhteysviranomaisen pyysi lausunnot arviointiselostuksesta hankkeen vaikutusalueen kunnilta ja muilta viranomaisilta, joita asia todennäköisesti koskee. Arviointiselostuksesta toimitettiin yhteysviranomaiselle 24 lausuntoa, 6 asiantuntijakommenttia ja 1 mielipide.

Seuraavassa on esitetty yhteysviranomaisen näkemys kuulemispalautteen keskeisestä sisällöstä. Lausunnot ja mielipiteet löytyvät kokonaisuudessaan

osoitteesta: www.ymparisto.fi/dalalandettuulivoimaYVA. Verkkosivuilla julkaistuista lausunnoista ja mielipiteistä on poistettu henkilötiedoiksi katsotut tiedot.

19.6.2024

Mustasaaren kunta, Länsirannikon ympäristöyksikkö ja Suomen Erillisverkot Oy ilmoittivat, että heillä ei ole lausuttavaa tai huomautettavaa arviointiselostukseen liittyen.

Cinia Oy toteaa, että hankealueella ei ole yhtiön radiotaajuuksia käyttäviä tai kaapeleihin perustuvia viestiverkkoja. Jatkossa alueelle ei voida rakentaa radiolinkkijärjestelmiä ja hankkeessa pyydetään huomioimaan Cinian teleliikenteelle aiheutuvat mahdolliset haitat.

Digitan mukaan tuulivoimapuistot voivat aiheuttaa merkittävää haittaa antenni-tv vastaanottoon tuulivoimapuiston takana oleville asuin- ja lomarakennuksille. Vastaanotto-ongelmien välttämiseksi ennakkosuunnittelun tärkeys korostuu, jotta häiriöt pystytään välttämään hyvissä ajoin. Lisäksi Digita huomauttaa, että häiriöiden korjaamisvastuu kuuluu häiriöiden aiheuttajalle.

Etelä-Pohjanmaan liitto toteaa, että voimassa olevassa Pohjanmaan maakuntakaavassa 2040 Dalalandetin tuulivoima-alue sijoittuu pääosin maakuntakaavassa esitetyille tuulivoima-alueelle mutta vireillä olevasta maakuntakaavan 2050 luonnoksesta aluevaraus on poistettu. Arviointiselostuksesta puuttuvat tiedot valmisteilla olevasta Etelä-Pohjanmaan maakuntakaavasta 2050. Dalalandetin hankealueen lähellä on rakenteilla tai toiminnassa olevia tuulivoimaloita (Storbötet II ja Jeppo) sekä suunnitteilla olevia (Björkbacken ja Storbötet I) tuulivoimahankkeita. Edellä mainitut alueet muodostavat yhteensä enimmillään 64 tuulivoimalan yhtenäisen alueen, joka muuttaa maisemaa merkittävästi. Yhteisvaikutusten arviointi on tehty arviointiselostuksessa suurpiirteisesti ja niukasti.

Fingrid Oyj:n mukaan suunnittelun edetessä voimajohtojen tai sen läheisyyteen sijoittuvasta rakentamisesta tulee pyytää erillinen risteämälausunto.

Fintraffic Lennonvarmistus Oy toteaa, että Liikenne- ja viestintävirasto selvittää osana lentoestelupaprosessia lentoesteen vaikutukset lentoliikenteen sujuvuudelle ja lentopaikan pitäjälle.

Herrfors Oy Ab ehdottaa kolmatta liityntälinjaa sähkönsiirrolle hankealueen koillispuolelle. Voimajohtoreittien selvittyä on haettava tarvittaessa risteämälausuntoa Herrforsilta ja Fingridiltä erikseen. Herrfors noudattaa Fingridin kantaverkon vaatimuksia tuulivoimaloiden sijoittelussa lähellä voimajohtoa. Tuulivoimalat tulee sijoittaa vähintään 1,5 x tuulivoimalan maksimikorkeuden määrittämän etäisyyden päähän johtoalueen ulkoreunasta mitattuna. Herrforsin johtoalue on 48 metriä leveä.

Ilmatieteenlaitos huomauttaa, että arviointiselostuksesta poiketen, tuulivoimala-alueet näkyvät säätutkamittauksissa sääolosuhteista riippuen jopa 100 km etäisyydellä tutkasta.

19.6.2024

Kauhavan kaupungin maankäyttöpäällikkö toteaa, että arviointiselostuksessa ei ole huomioitu Kauhavan kaupunginhallituksen päätöstä sijoittaa tuulivoimalat 2 km etäisyydelle asutuksesta. Arviointiselostuksesta puuttuu myös Hunurijärven ranta-asemakaava-alue lähtötiedoista. Perusteluja poikkeamiselle vireillä olevasta Pohjanmaan maakuntakaava 2050 olisi pitänyt tuoda enemmän esiin. Mahdolliset maisemaan kohdistuvien haitallisten vaikutusten lieventämistoimet eivät tule jäädä alueen maanomistajien tehtäväksi.

Liikenne- ja viestintävirasto Traficom mukaan lentoestelupahakemukseen ei tarvitse liittää ilmaliikennepalvelujen tarjoajan lausuntoa aiotusta lentoesteestä, koska Traficom pyytää lausunnot lupahakemuksen saatuaan.

Luonnonvarakeskus toteaa, metsäkanalintujen osalta kartoituksia tulisi tehdä useampana peräkkäisenä vuotena, koska yksittäisen vuoden kartoitustulokset ovat herkkiä satunnaisvaihtelulle. Vaikutusten arvioinnissa tulisi hyödyntää enemmän olemassa olevaa kirjallisuutta tuulivoiman vaikutuksista, myös vastakkaisista tuloksista. Arviointiselostuksesta poiketen uusimman kanta-arvion 2023 mukaan hankealueella sijaitsee susien perhelauma ja alueella on merkitystä suurpetojen reviirinä. Hankkeessa tehdyt selvitykset mahdollistavat vain karkean arvion suurpetojen esiintymisestä alueella ja sen perusteella ei voida tehdä johtopäätöksiä onko hankealue mm. suden osalta keskeinen. Yhteisvaikutukset muiden hankkeiden kanssa on arvioitu puutteellisesti.

Metsähallituksen mukaan tuulivoimapuistoalueelle ei sijoitu sen hallinnassa olevia maa-alueita eikä alueelta tunneta Metsähallituksen erityisvastuulajien reviierejä. Sähkönsiirtoreitti VE-A kulkee Metsähallituksen suojeluun varatun kiinteistön kautta ja kiinteistö tullaan perustamaan luonnonsuojelualueeksi. Tämä tulee huomioida jatkosuunnittelussa.

Pohjanmaan liitto toteaa, että hankealuetta koskevien kaavamerkintöjen lisäksi tulisi kuvata miten suunnittelussa otetaan huomioon maakuntakaavan tavoitteet. Arvioiduista vaihtoehtoista VE 2 on Pohjanmaan voimassa olevan maakuntakaava 2040:n mukainen. Nyt vireillä olevasta Pohjanmaan maakuntakaava 2050:sta tuulivoimalle esitetty aluerajaus on poistettu, eli arvioitavista vaihtoehtoista kumpikaan ei ole maakuntakaavaluonnoksen mukainen. Alue on poistettu maakuntakaavaehdotuksesta petolintuvaikutusten takia. Arviointiselostuksessa ei ole tutkittu petolintuvaikutuksia nimenomaan Dalalandetin tuulivoimahankkeen vaihtoehtojen osalta. Eri hankkeiden yhteisvaikutuksia olisi tullut arvioida laajemmassa mittakaavassa, koska alueella on runsaasti tuulivoimahankkeita joko rakenteilla tai suunnitteilla. Arviointiselostuksesta ei ilmene sähkönsiirto VE-B:n osalta pystytäänkö hyödyntämään olemassa olevaa jakeluverkkoa vai edellyttääkö linja rinnakkaista ilmajohtoa.

Pohjanmaan museo toteaa, että arviointiselostuksessa on puutteita ja asiavirheitä muinaisjäännösten osalta ja ne tulee jatkosuunnittelussa korjata. Tuulivoimaloiden sijainti on suunniteltu liian lähelle arkeologisia kohteita, koska poikkeustilanteessa ne voivat vaarantua. Museo katsoo, että tuulivoimatuotanto tulee hallitsemaan Jepuan pronssikauden muinaismuistojen tilaa ja mitätöimään sen luonnonympäristön, joten muinaismuistojen metsäaluetta ei tulisi rakentaa tuulivoimalle. Olemassa olevien ja suunniteltujen tuulivoimaloiden yhteisvaikutukset tulevat olemaan merkittävät maisemaan ja etenkin Jepuantien varrella olevaan Pensalan kylään.

Pohjanmaan pelastuslaitoksen mukaan rakennukset ja virkistysreitit eivät saisi olla 600 m lähempänä voimalaitoksia, mikäli hankekohtaisella riskikartoituksella ei voida osoittaa lyhyempien suojaetäisyyksien soveltaminen. Tuulivoimaloissa käytetään kemikaaleja, jotka voidaan luokitella vaarallisiksi ja jatkosuunnittelussa tulee selvittää, että tuleeko toiminnanharjoittajan tehdä niistä ilmoitus pelastusviranomaiselle. Jää-, palo- ja onnettomuusriskeistä tulee laatia riskianalyysit jatkosuunnittelun edetessä.

Puolustusvoimat 2. logistiikkarykmentti toteaa, että arviointiselostuksessa ei ole kuvattu miten hankkeen vaikutuksia Puolustusvoimien toimintaan on arvioitu ja mitä arvioinnin tulokset ovat.

Suomen luonnonsuojeluliitto (SLL), Pohjanmaan piiri ry huomauttaa, että hankealue kuuluu Pohjanmaan laajaan yhtenäiseen metsäalueeseen ja sinne sijoittuu yhteensä 29 luontokohdetta. Toteutuessaan hanke tulee pirstomaan elinympäristöjä. Muuttolinnuston osalta tehdyt selvitykset ovat puutteelliset. Luontoselvitykset tulisi suorittaa peräkkäisinä vuosina kattavamman tiedon saamiseksi. Tuulivoiman vaikutuksista on meneillään paljon tutkimuksia, joiden valmistumista tulisi odottaa ennen rakentamista. Hanketta ei ole merkitty Pohjanmaan maakuntakaava 2050 ehdotukseen. Hankkeen rakennusaikaisia hiilidioksidipäästöjä ei ole huomioitu laskelmassa. Hankkeessa esitetyt suojaetäisyydet eivät ole riittävät ja useasta syystä hankkeeseen suhtautuminen on kielteinen.

Suomen Riistakeskus, Rannikko-Pohjanmaa toteaa, että arviointiselostus on laadittu pääosin asian edellyttämässä laajuudessa, eikä sillä ole huomautettavaa siihen liittyen.

Telia Finland Oy muistuttaa, että jatkossa hankkeen vaikutusalueelle ei voida rakentaa radiolinkkijärjestelmiä. Hankkeen sähkönsiirtojohdoista tulee tehdä vaarajänniteselvitys Telian kaapeleiden osalta.

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto Tukes toteaa, että sillä ei ole kemikaaliturvallisuuslainsäädännön näkökulmasta lausuttavaa arviointiselostuksesta, koska Tukesin valvonnassa olevat

19.6.2024

kemikaalilaitokset sijaitseva yli kolmen kilometrin etäisyydellä suunnitelluista voimaloista.

Uudenkaarlepyyn kaupunki, kaupunginhallitus toteaa, että arviointiselostus on kattava ja ei sisällä merkittäviä puutteita. Tuulivoimapuistot tulevat hallitsemaan maisemaa ja alueella olevien ja suunniteltujen hankkeiden yhteisvaikutukset korostuvat. Björbackenin tuulivoimapuistolla voi olla vaikutuksia Dalalandetin suunnitellulle sähkönsiirtolinjalle ja alueen muinaismuistot tulee huomioida suunnittelussa, joka voi vaikuttaa tuulivoimaloiden sijaintiin. Hankkeessa tulisi tutkia vain voimassa olevan maakuntakaavan mukaista vaihtoehtoa. Jotta Dalalandetin tuulivoimaosayleiskaava voidaan hyväksyä, tulee se tehdä ennen maakuntakaava 2050:n hyväksymistä.

Uudenkaarlepyyn kaupunki, ympäristölautakunnan mukaan alueelle tehtyjen inventointien mukaan ei ilmene estettä hankkeen toteuttamiselle. Arvioinnista jää osittain epäselväksi vaikutukset metsäkanalintuihin. Viitasammakoiden osalta kartoitukset on tehty päiväaikaan, vaikka lajin tiedetään olevan aktiivinen hämärän ja yön aikana. Tuulivoimapuiston toteuttaminen ilman vaikutuksia muinaismuistoihin on haastavaa. Arviointiselostuksessa esitettyä maa-ainesten ottoa, maa-ainesmääriä ja ylijäämämaakäsittelyä ei ole arvioitu. Maisemavaikutukset korostuvat ja ne tulevat hallitsemaan maisemaa muiden tuulivoimahankkeiden kanssa. Tuulivoimaloiden yhteisvaikutukset kasvavat melun osalta, vaikka pysyvätkin mallinnuksen mukaan raja-arvoissa.

Uudenkaarlepyyn terveydensuojeluviranomainen Kallan Ympäristöterveys toteaa, että varjostusmallinnukseen olisi tullut sisällyttää ns. pahimman tapauksen mallinnus. Sisämelua käsittelevään arviointiin olisi tullut sisällyttää Vna 545/2015 sisämelua koskevat vaatimukset.

Väylävirasto muistuttaa tuulivoimahankkeen kuljetusten ennakkosuunnittelun tärkeydestä sekä kuljetukseen liittyvistä luvista ja ohjeista. Suunnittelussa tulee ottaa huomioon Väyläviraston suunnitteilla ja käynnissä olevat väyläverkon kehittämishankkeet.

Vöyrin kunta toteaa, että linnustoarviointeja ei ole toteutettu vuonna 2016 julkaistun Linnustovaikutusten arviointi tuulivoimarakentamisessa- oppaan mukaisesti. Tiivistelmästä puuttuu Linnuston yhteenvedosta Oravaistenlahden FINIBA-alue, vaikka se on 6 km lähempänä mitä mainittu IBA-alue. Maakuntakaavan päivityksen yhteydessä todettujen vaikutusten osalta hankealue on poistettu kaavaehdotuksesta, joten yksityiskohtaisemmat linnustoarvioinnit olisivat olleet perusteltuja. Arviointiselostuksessa ei ole otettu kantaa siihen, onko sähkönsiirron vaihtoehdon VE-B:n osalta mahdollista liittyä 110 kv:n yksittäiseen linjaan. Arviointiselostuksessa esitetyissä muita tuulivoimahankkeita kuvaavissa karttakuvissa on puutteita. Havainnekuvat eivät ole edustavia ja niistä

puuttuu olemassa olevia hankkeita. Arviointiselostuksessa hankealueen pinta-alatiedot vaihtelevat. Arviointiselostuksessa on jonkun verran tekstiä jäänyt kääntämättä ruotsiksi ja lisäpuutetta tuo ruotsinkielisten liitteiden puuttuminen.

Arviointiselostuksesta annetussa mielipiteessä todetaan, että arviointiselostuksesta puuttuu tuulivoimala-aluetta lähinnä oleva asuinrakennus, joka toimii loma-asuntona. Loma-asunto tulee huomioida melu- ja väkelaskennassa. Mielipiteessä muistutetaan Kauhavan kaupungin tekemästä päätöksestä 2 km etäisyydestä asutuksen ja tuulivoimalan välillä.

ARVIOINTISELOSTUKSEN RIITTÄVYYS JA LAATU

Yhteysviranomainen on tarkastanut arviointiselostuksen riittävyyden ja laadun. Arviointiselostus Dalalandetin tuulivoimapuisto, Uusikaarlepyy täyttää YVA-lain (252/2017) 19 §:ssä ja YVA-asetuksen (277/2017) 4 §:ssä arviointiselostukselle säädetyt sisältövaatimukset.

Arviointiselostus on laadittu arviointiohjelman ja olennaisilta osiltaan yhteysviranomaisen siitä antaman lausunnon pohjalta. Tehtyyn arviointiin liittyy puutteita erityisesti petolintuvaikutusten arvioinnin osalta, mutta tehdyn arvioinnin sekä kuulemisessa saadun palautteen perusteella on mahdollista muodostaa kokonaiskuva hankkeesta ja sen ympäristövaikutuksista sekä tunnistaa ja arvioida hankkeen merkittävät vaikutukset. Hankkeesta vastaavalla on ollut käytettävissään riittävä asiantuntemus ympäristövaikutusten arvioinnin ja sen erillisselvitysten toteuttamiseen.

Vaikutukset maa- ja kallioperään ja pohjavesiin on arvioitu YVA-vaiheeseen riittävällä tasolla. Yhteysviranomaisella ei ole niiltä osin huomauttamista tehtyihin arviointeihin tai vaikutusten merkittävyyksiin. Myös hanketta koskevat strategiat ja tavoitteet on kuvattu riittävästi YVA-asetuksen (277/2017) 4 §:n mukaisesti.

Kuulemisen sekä yhteysviranomaisen oman tarkastelun yhteydessä on noussut esille joitain puutteita ja epävarmuustekijöitä, jotka tulee ottaa huomioon hankkeen jatkosuunnittelun, kaavoituksen ja lupamenettelyjen yhteydessä. Yhteysviranomainen esittää puutteellisten arviointien osalta seuraavaa:

Arviointiselostus

Selvitys henkilöiden pätevyydestä ja roolista on esitetty selkeästi. Taulukosta puuttuvat kartoituksissa ja selvityksissä käytettyjen alikonsulttien tiedot, koulutukset ja kokemusvuodet. Tiedot olisi ollut tullut

esittää arviointiselostuksen ja sen pohjana olevien raporttien laatijoiden pätevyyden varmistamiseksi.

Arviointiselostuksen liitteenä olevasta selvityksestä, missä kuvataan, miten yhteysviranomaisen lausunto arviointiohjelmasta on otettu huomioon, on osittain puutteellinen, koska siitä puuttuu oleellisia vastauksia vaadittuihin selvityksiin esimerkiksi petolintujen osalta.

Arviointiselostuksen luettavuus on osittain hankalaa, koska hanketiedot vaihtelevat kartoissa. Esimerkiksi arviointiselostuksessa esitetyn liito-oravahavaintoja esittävästä kartasta puuttuu hankealueelle uudet huoltotiet, mutta linnuston sekä viitasammakon osalta huomionarvoisia paikkoja kuvaavassa kartassa tiestö on esitetty. Tämän lisäksi havaintoja on kerrottu sanallisesti, mutta niitä ei ole osoitettu kartalla. Tehtyjen havaintotietojen paikka-aineisto esitettynä tarkasteltavien hankevaihtoehtojen sekä hankealueen tiestön rinnalla olisi tuonut huomattavasti lisäarvoa ja selkeyttä arviointiin ja arvioinnin tuloksiin.

Hankkeen osalta on esitetty arvio tarvittavista maa-ainesmääristä, mutta niiden ottoa tai mahdollisia ottopaikkoja ei ole arvioitu hankealueelta tarkemmin, vaikka arviointiselostuksessa esitetään, että maa-ainestenottoa voidaan toteuttaa myös hankealueen sisällä. Tämä asia nousi esiin myös yleisötilaisuudessa.

Arviointiselostuksessa on myös joissain lähdeviitteissä puutteita, koska viitteen lähdeviitettä ei löydy. Lausuntopalautteen mukaan arviointiselostuksessa on myös mm. pinta-alojen suhteen epätarkkuutta jossain osissa tekstiä ja ne eivät ole identtiset eri kieliversioissa.

Hankkeen kuvaus ja hankevaihtoehdot

Hankevaihtoehdot ovat muuttuneet arviointiselostukseen ohjelmavaiheesta siten, että arviointiohjelman tuulivoimaloista on poistettu VE1 osalta viisi tuulivoimalaa ja VE2 osalta kolme tuulivoimalaa. Tuulivoimaloiden sijainnit ovat jonkun verran muuttuneet hankealueen sisällä. Tarkasteltavan hankealueen koko on pysynyt samana. Sähkönsiirron osalta linjavaihtoehdot VE-A ja VE-B eivät ole muuttuneet.

Epävarmuutta sähkönsiirron VE-B osalta tuo se, että arviointiselostuksessa ei ole otettu kantaa siihen, mahtuuko Dalalandetin tuulivoimahankkeen sähkönsiirto Storböttetin 110 kV:n linjan sähköpylväisiin, Storböttetin sähköasemalle johtamisen jälkeen. Mikäli linja ei mahdu olemassa oleviin sähkönsiirron pylväisiin, arviointi on puutteellinen. Yhteysviranomaisen huomauttaa, että arviointiselostuksessa esitetty vuonna 2014 valmistunut Storböttetin voimajohdon ympäristövaikutusten arviointi koskee vain jo rakennettua linjaa, eikä siihen tehtävää mahdollista johtokäytävän leventämistä. Asiasta mainittiin myös saapuneissa lausunnoissa. Yhteysviranomaisen on edellyttänyt

arviointiohjelmasta antamassaan lausunnossa, että vaikutusten arvioinnissa tulee eritellä vaikutukset, jotka aiheutuvat uuden johtokäytävän raivaamisesta suhteessa siihen, että hyödynnetään nykyistä johtokäytävää pylväät uusimalla.

Yhteysviranomainen lisäksi huomauttaa, että hankealuetta vireillä olevassa osayleiskaavassa on esitettyä ohjeellinen voimajohto hankealueen länsipuolelle, kulkevaksi pohjoiseen. Tätä voimajohtokäytävää ei ole arvioitu arviointiselostuksessa vaihtoehtona ja sen osalta ei ole suoritettu asianmukaisia vaikutusten arviointeja.

Arviointiselostuksessa on esitetty käytöstä poistettavien tuulivoimalamateriaalien kierrätysastetta, mutta arviointiselostuksessa ei ole esitetty arviota tuulivoimalakohtaisesti muodostuvien jätteiden määristä.

Päiväpetolinnut

Yhteysviranomainen on edellyttänyt arviointiohjelmaa koskevassa lausunnossaan, että päiväpetolintuja koskevan arvioinnin tulee perustua lajien osalta seurantaan, jotta voidaan arvioida hankkeen ja eri tuulivoimahankkeiden yhteisvaikutukset sekä muuttaviin että vaikutusalueella pesiviin päiväpetolintuihin. Pesivien päiväpetolintujen tarkkailussa olisi tullut huomioida lintujen elinkierron eri vaiheet. Päiväpetolintujen arvioinnissa olisi tullut lisäksi hyödyntää käytössä olevia elinympäristömalleja ja arviointiselostuksessa olisi tullut arvioida törmäysriskit sekä mahdolliset törmäysriskin lievennyskeinot.

Hankealue sijoittuu salassa pidettävän petolinnun reviirille. Vaikutusten arviointi ei perustu yhteysviranomaisen lausunnossa edellytettyihin menetelmiin. Arviointiselostuksessa todetaan, että lajin törmäysriskiä alueella on tarkasteltu toisessa selvityksessä törmäysmallinnusten kautta (Tikkanen et al. 2022) mutta tätä ei avata tämän laajemmin. Yhteysviranomainen huomauttaa, että Tikkanen et al. 2022 selvitys on maakuntakaavaa varten laadittu populaatiomallinnus tietyille päiväpetolintulajeille ja se ei poissulje hankekohtaista mallinnuksen tarvetta. Maakuntakaavaa varten tehty selvitys ei sisällä erillisiä maastoselvityksiä. Arviointiselostuksessa ei ole myöskään arvioitu hankekohtaisia törmäysriskejä.

YVA-selostuksessa salassa pidettävää lajia oli tarkkailtu muutonseurannan yhteydessä. Tarkkailua ei voida pitää riittävänä hankkeen toteutuskelpoisuuden arviointiin, ottaen huomioon, että merkittävän vaikutuksen raja matemaattisessa elinympäristömallinnuksessa on jo ylittynyt.

Linnustoselvitykset ja -vaikutukset

Yhteysviranomainen on edellyttänyt, että alueen linnuston muutonseurantaa tulee toteuttaa Ympäristöministeriön (2016) ohjeen mukaisesti 30 pvä keväällä ja 30 pvä syysmuuttokaudella. Hankkeessa tarkkailua oli toteutettu 8 päivää keväällä ja 10 päivää syksyllä. Arviointiselostuksessa ei ole esitetty perusteita muutontarkkailumäärästä poikkeamiselle. Muutontarkkailun suppeuden vuoksi muutontarkkailu ei huomionnut kaikkia lajiryhmiä, esimerkiksi merikotkien muutto käynnistyy tyypillisesti jo helmi-maaliskuussa. Muutontarkkailun tuloksien vaikutusanalysointia ei esitetty, eikä lievennyskeinoja. Yömuuttavia lajeja ei huomioitu lainkaan.

Alueella on tunnistettu muissa selvityksissä, että alueen läpi muuttava linnusto levähtää laajoilla peltoaukeilla hankealueen ympärillä ja liikehtii peltoaukeiden ja meren välillä ruokaillessaan. Ruokailulentoja toteutuu myös paikallislajistolla peltojen ja turkistarhojen välillä. Arviointiselostuksesta puuttuu ruokailulentojen havainnointi ja vaikutusanalyysi.

Muut luontoselvitykset

Arviointiselostus sekä luontoselvitysten raportointi oli tulosten esitystavaltaan osittain vaikeaselkoista. Lumijälkilaskentojen osalta ei ole esitetty kartalla tehtyjen inventointien aikana kuljettuja reittejä, eikä maastossa todettujen jälkien havaintopaikkoja. Myös ruokailulentojen osalta puuttui karttatiedot. Arviointiselostuksessa karttojen esittämistapa myös vaihtelee luontoselvitysten tulosten osalta, kuten aikaisemmin raportin laadun yhteydessä on todettu. Yhteysviranomainen huomauttaa, että havaintoreittien ja -paikkojen ja tulosten esittäminen kartalla on edellytys laadukkaalle luontoselvityksen raportoinnille.

Hankkeen vaikutusarviointi yhteisvaikutuksineen jäi hyvin yleistasoiseksi ja kritiikittömäksi, eikä siinä hyödynnetty riittävällä tarkkuudella tehtyjä selvityksiä, olemassa olevaa tietoa ja viimeisimpiä tutkimustuloksia.

Hankealue sijoittuu Jeppon susireviirille ja arviointiselostuksesta poiketen kanta-arvion 2023 mukaan reviirillä on perhelauma (100 % TN). Yhteysviranomainen on edellyttänyt arviointiohjelmaa koskevassa lausunnossaan laatimaan erillisen suurpetoselvityksen, keskittyen suden esiintymiseen alueella. Hankkeessa tehdyt selvitykset mahdollistavat kuitenkin vain karkean arvion suurpetojen esiintymisestä alueella. Alueen merkitystä näiden lajien lisääntymis- ja levähdysalueina, ei voida tehtyjen selvitysten avulla määrittää eikä siten voida myöskään tehdä johtopäätöstä siitä, että sijoittuuko hankealue esim. susien kannalta keskeiselle alueelle.

Arviointiselostuksessa puuttuu voimalapaikoilla ja sähkönsiirtolinjoilla sijaitsevien luontotyyppien ja kasvillisuuden kuvaus. Kasvillisuuskartoituksen ajankohta on ollut myöhäinen, koska alkukesän lajisto on syyskuussa osittain lakastunut tai osittain peittynyt ja vaikeammin

havaittavissa. Osa arvioitiselostuksessa esitetyistä ajankohdista luontoselvitysten osalta eivät täsmää tehtyihin luontoselvitysraportissa esitettyihin päivämääriin.

Vaikutukset maankäyttöön

Yhteysviranomainen on edellyttänyt, että arvioinnissa tulee esittää valmisteilla olevien kaavojen osalta hankkeen vaikutusalueelle kohdistuvat kaavamerkinnot ja -määräykset sekä hankkeen vaikutukset niihin. Maakuntakaavojen kaavamääräykset puuttuvat kaavoja havainnollistavista kuvista, mutta ne on kuvattu tekstiosuudessa. Kaavamerkintöjen selostusten lisääminen kuvan yhteyteen olisi selkeyttänyt kaavojen kuvien tulkintaa.

Arviointiselostuksessa on tunnistettu voimassa oleva maakuntakaavan sekä vireillä oleva Pohjanmaan maakuntakaavaehdotuksen 2050 merkinnot vaikutusalueella, mutta ei ole arvioitu hankkeen vaikutuksia niihin. Arvioinnissa ei myöskään ole suoritettu erillistä vertailua hankevaihtojen vaikutuksista vireillä olevan maakuntakaavan toteutumiseen.

Arviointiselostuksesta puuttuu valmisteilla olevan Etelä-Pohjanmaan maakuntakaava 2050 päivityksen tilanne, joka on ehdotusvaiheessa. Arviointiselostuksesta puuttuu myös tuulivoimaloiden suunnitellut sijainnit voimassa olevaan Pohjanmaan maakuntakaavaan nähden, joka olisi havainnollistanut karttatarkastelua.

Arviointiselostuksen yleis- ja asemakaavoja koskevasta aineistosta puuttuu Kauhavan kaupungin alueella oleva Hunurijärven ranta-asemakaava-alue, joka sijaitsee noin 8 km hankealueesta etelään. Arvioinnissa ei ole ei ole tarkasteltu hankkeen vaikutuksia Kauhavan kaupunginhallituksen tekemään päätökseen sijoittaa tuulivoimalat kahden kilometrin päähän asutuksesta tai lomarakennuksista.

Hankealueen ympäristön muita tuulivoimahankkeiden voimassa olevia tai vireillä olevia yleiskaavoja esittelevästä kuvasta (kuva 11.4) puuttuu vireillä olevia tuulivoiman osayleiskaavoja, kuten Lasor, Roukus ja Öland. Ne on kuitenkin tunnistettu kuvassa (kuva 24.1), jossa esitetään muita tuulivoimahankkeita noin 30 km säteellä Dalalandetin hankealueesta. Toiminnassa ja suunnitteilla olevia hankkeita kuvaavassa taulukossa 24.1 on asiavirheitä tuulivoimaloita koskevien ajantasaisuustietojen sekä tuulivoimaloiden määrän suhteen. Alueen tuulivoimahankkeita esittävästä kuvasta (kuva 24.1) puuttuu Mörknäskogenin tuulivoimala-alue, mutta alue on merkitty kuvaan 11.4. Lisäksi kuvasta 24.1 puuttuu myös Norkangan yksittäinen tuulivoimala, jonka lupaprosessi on saatu päätökseen.

Meluvaikutukset

19.6.2024

Melumallinnuskartoilta puuttuu lomarakennus, jonka sijainti on tullut esiin arviointiselostuksen kuulemisaikana annetussa mielipiteessä. Kiinteistö sijoittuu 40-45 LAeq (dB) melualueelle arvioidun vaihtoehdon VE1 osalta.

Yhteysviranomainen on edellyttänyt arviointiohjelmasta antamassaan lausunnossa, että arviointiselostuksessa tulee arvioida mallinuksissa käytettyjen voimaloiden ja hankkeen mukaisten voimaloiden ominaisuuksissa olevien poikkeavuuksien vaikutuksia melun leviämiseen. Tätä tarkastelua arviointiselostuksessa ei ole esitetty.

Matalataajuisen melun laskentatulosten esittäminen reseptoripisteiden sekä ohje-arvojen vertailun osalta olisi ollut havainnollistavampaa esittää kuvaajalla, eikä vain taulukkomuodossa. Yhteysviranomainen huomauttaa, että arviointiselostusta laatiessa tulee ottaa huomioon sen luettavuus ja ymmärrettävyys.

Välkevaikutukset

Välkemallinnuksen osalta arviointiselostuksesta saapuneen mielipiteen mukaan mallinnuskartan 8 h välkealueella sijaitsee lomarakennus, jota ei ole huomioitu mallinuksissa.

Havainnekuvat

Tuulivoimaloiden yhteisvaikutuksia esittävät panoramakuvat ovat kapeita ja epäselviä. Liitteestä, jossa havainnekuvat on esitetty suurempana tuulivoimaloiden vaikutuksia voi havaita tavallisen koon kuvista ja osasta panoraamakuja, mutta suurennettaessa panoraamakuvaa, ne rakeistuvat. Tulostetusta arviointiselostuksesta ja siinä esitetyistä panoraamakuvista yhteisvaikutuksia ei voi havaita, koska kuvat ovat niin pieniä.

Pimeääjan havainnekuvista ei pysty havaitsemaan maisemaan kohdistuvaa vaikutusta ja niissä ei ole esitetty lentoestevaloja, vaikka yhteysviranomainen on lausunnossaan edellyttänyt yöaikaisten havainnekuvien esittämistä lentoestevaloin.

Yhteysviranomainen on arviointiohjelmasta antamassaan lausunnossa todennut, että arviointiselostuksessa tulee esittää ja huomioida maisemavaikutusten arvioinnissa käytettävän vaikutusalueen etäisyydellä sijaitsevat rakennetut tai suunnitteilla olevat tuulivoimahankkeet. Jotta havainnekuva eri hankkeista olisi helppolukuisempi, arviointiselostukseen tulee lisätä kuvassa esitettyjen tuulivoimahankealueiden nimet. Havainnekuville ei ole esitetty olemassa olevien tuulivoimaloiden nimiä.

Näkyvyysalueanalyysin yhteisvaikutuksia kuvaavasta kartasta puuttuvat nyt toiminnassa olevat Storbackan (7 tuulivoimalaa), Mörknässkogen ja Trollkullen (5 tuulivoimalaa), ja Norrpigin (2 tuulivoimalaa) tuulivoimalat. Tuulivoima-alueet sijoittuvat alle 10 km säteelle Dalalandetin tuulivoima-alueesta. Tuulivoimaloiden puuttuminen vaikuttaa lausuntopalautteen mukaan erityisesti Kimon katselusuunnan näkemäalueanalyysin tuloksiin

ja mahdollisesti myös Jepuantien tuloksiin. Yhteysviranomaisen pitää tätä merkittävänä puutteena. Arvioinnin aikana tiedossa, rakenteilla sekä toiminnassa olevien hankkeiden yhteisvaikutusten arviointi ja havainnollistaminen on yksi keskeisimmistä arvioinnin osatekijöistä.

Yhteisvaikutukset

Yhteisvaikutuksia käsittelevä kappale on lyhyt ja yleispiirteinen. Yhteisvaikutuksia on käsitelty mm. melumallinnusten yhteydessä sekä havainnekuvin, mutta muodostuvia yhteisvaikutuksia ei ole koottu selvästi omaksi kokonaisuudeksi.

Yhteisvaikutusten arvioinnissa ei ole arvioitu mahdollisia lievennyskeinoja.

Vaikutukset pintavesiin

Kilismossenin alueella sijaitsevalle vanhalle kaatopaikalle tai sen välittömään läheisyyteen ei nykyisessä suunnitelmassa suunnitella rakenteita, joten tuulivoimahankkeen toteutuminen ei arvioida aiheuttavan haitallisia vaikutuksia maaperään tai pinta- ja pohjavesiin. Arviointiselostuksessa ei ole tarkemmin esitetty kuitenkaan tämän käytöstä poistetun kaatopaikan sijaintia. Vaikka vaikutukset on suljettu pois tuulivoimaloiden poistumisen myötä, olisi alue ollut hyvä esittää kartalla.

Arviointiselostukseen ei ole korjattu tietoa, mikä on lähin alapuolinen vesimuodostuma Lapuanjoen päävesistöalueella. Selostuksen kartan 16.1 silmämääräisellä tarkastelulla kyseinen vesimuodostuma olisi Lapuanjoen alin osa. Arviointiselostuksessa todetaan, ettei hankkeella ole muiden hankkeiden kanssa suoria yhteisvaikutuksia pintavesiin. Tätä ei kuitenkaan ole tekstissä perusteltu. Mahdollisia välillisiä vaikutuksia ei myöskään käsitellä kappaleessa.

Ilmastovaikutukset

Ilmastovaikutuksien hiilitaselaskelmassa ei ole tarkasteltu vaihtoehdon VE0 vaikutuksia, jos hanke jää toteutumatta. Hiilitaselaskelman taulukoissa 9 ja 10 ei ole esitetty vaihtoehtojen laskentaa sähkönsiirron maakaapelointivaihtoehdolle.

Muinaisjäännökset

Arviointiselostuksessa on muutamia puutteita muinaisjäännösten suojeluluokituksissa. Arviointiselostuksesta poiketen alueelle ei sijoitu VARK-kohteita.

Vaikutusten seuranta

Arviointiselostuksessa ei ole esitetty erillisiä ehdotuksia vaikutusten seurantaan.

YHTEYSVIRANOMAISEN PERUSTELTU PÄÄTELMÄ

Arviointiselostuksen, kuulemispalautteen ja oman lisätarkastelunsa perusteella yhteysviranomainen esittää perusteltuna päätelmänään Dalalandetin tuulivoimapuiston hankkeen merkittävistä vaikutuksista seuraavaa:

Yhteysviranomainen katsoo, että hankkeen keskeisimmät vaikutukset kohdistuvat linnustoon, maankäyttöön, ihmisten elinoloihin ja viihtyvyyteen sekä maisemaan. Lisäksi hankkeessa korostuvat yhteisvaikutukset muiden tuulivoima-alueiden kanssa.

Arviointiselostuksessa vaikutukset linnustoon on arvioitu vähäisen kielteisiksi. Yhteysviranomaisen katsoo, että vaikutukset etenkin suuriin petolintuihin ovat arvioinnista poiketen merkittävät, koska hankealueelle ei voi kohdistaa nykyistä enempää tuulivoimarakentamista aiheuttamatta merkittävää haittaa etenkin salassa pidettävien petolintujen elinympäristön käytölle. Huomioiden lajien reviirit, linnustovaikutusten arviointiin sisältyvät puutteet sekä varovaisuusperiaate, arvioidut vaihtoehdot VE1 ja VE2 eivät ole yhteysviranomaisen mukaan nykymuodoissaan toteuttamiskelpoisia. Hankevaihtoehtojen välillä ei myöskään ole merkitsevää eroa toteutuskelpoisuudessa.

Hankkeen osalta linnuston muuton tarkkailutulosten arviointiin jää epävarmuus tarkkailun liian suppean määrän vuoksi. Arviointiselostukseen tehdyn sekä aiemmin tehtyjen selvitysten perusteella ei varmuudella voi sanoa, onko Björkbackenin ja Dalalandetin tuulivoima-alueiden väliin jäävä vyöhyke riittävä linnuston muutolle. Linnuston osalta riskin tuo lisäksi rannikkoalueelle tyypilliset lintujen ruokailulennot, joita ei ole tarkkailtu ja analysoitu riittävästi.

Hankevaihtoehtojen merkityksen arvioinnissa maankäytön ja yhdyskuntarakenteen osalta vaikutukset on arvioitu vähäisen kielteiseksi. Yhteysviranomainen katsoo, että arvioidun hankkeen vaikutukset maankäyttöön ovat merkittävät, mikäli vireillä oleva Pohjanmaan maakuntakaava 2050 saa lainvoiman, sillä hankealue on poistettu maakuntakaavaehdotuksesta.

Arvioinnissa tarkasteltu vaihtoehto VE1 ei ole voimassa olevan Pohjanmaan maakuntakaavan 2040 mukainen, mutta vaihtoehto VE2 on. Vireillä olevassa Pohjanmaan maakuntakaavaehdotuksessa 2050 hankealueelle ei ole esitetty tuulivoiman aluemarkintää ja tästä huomautetaan myös useassa lausunnossa. Alue on poistettu maakuntakaavasta petolintuvaikutusten vuoksi.

Alueen mahdollisessa jatkosuunnittelussa tulee ottaa huomioon vireillä olevan Pohjanmaan maakuntakaavan 2050 suunnittelu, sen määräykset ja mahdolliset muutokset. Jatkosuunnittelussa tulee huomioida, että hanke ei

ole ristiriidassa maakuntakaavan toteuttamisen suhteen. Seudullisesti merkittävän tuulivoima-alueen raja on Pohjanmaan maakuntakaava 2050 ehdotuksessa seitsemän tuulivoimalaa, jolloin mahdollisuus on toteuttaa osayleiskaavalla vain tätä pienemmät hankkeet, mikäli luontoselvitykset. mm. vaikutukset linnustoon, mahdollistavat hankkeen toteuttamisen.

Arviointiselostuksen mukaan tuulivoimaloiden toiminnan aikainen melu ei kummassakaan hankevaihtoehdossa VE1 ja VE2 ylitä asuin- tai lomarakennusten kohdalla valtioneuvoston asetuksen ohjearvoa 40 dBA eikä STM:n asumisterveysasetuksen toimenpiderajoja pienitaajuiselle melulle. Hankkeeseen tehdyn välkemallinnuksen mukaan Suomessa sovellettu Ruotsin kahdeksan tunnin vuosittainen, tai 30 minuutin päivittäinen ohjearvo ei ylity millään rakennuksella.

Kuulemispalautteessa tuli ilmi lomarakennus, joka sijoittuu melun ja välkkeen vaikutusalueelle. Rakennuksen käyttötarkoitus tulee tarkastaa kunnan rakennusvalvontaviranomaiselta ja varmistaa, että melun ohjearvot sekä välkkeelle yleisesti käytettävät suositukset eivät ylity kohteessa. Tarvittaessa tuulivoimalamäärää tulee vähentää.

Hankkeen maisemavaikutukset on arvioitu kohtalaisen kielteiseksi. Hankealueelle suunnitellaan yhteensä 15 tuulivoimalan kokonaisuutta, joiden kokonaiskorkeus on enintään 300 metriä. Tuulivoimalat näkyvät hyvin etenkin avoimessa maisemassa, idästä ja lännestä avautuvista näkymistä katsottuna. Hankealueesta idässä sijaitsee 1,3 km etäisyydellä Lapuanjoen maakunnallisesti arvokas maisema-alue, johon vaikutukset on arvioitu olevan merkittävän kielteiset. Vaikutusten arvioinnin mukaan vaikutukset ovat suuria ainakin maisema-alueen eteläosassa, jossa lähimpien voimaloiden tornit ja roottorit nousevat metsänreunan yläpuolelle muuttaen maisemaa. Tuulivoimaloiden aiheuttamat kielteiset vaikutukset kohdistuvat avoimen maisematilan taustamaisemaan, jonne tuulivoimalat sijoittuvat ja näkyvät peltoaukeille. Björkholman tieltä kuvatun havainnekuvan mukaan yhteisvaikutuksia muodostuu Storbötetin sekä Dalalandetin hankkeiden osalta asutukselle, ja tuulivoimalat tulevat tämän perusteella muokkaamaan maisemaa merkittävästi. Myös Pensalan havainnekuvan mukaan näkymässä korostuu Björbackenin, Jeppon, Dalalandetin sekä Storbötetin hankkeiden yhteisvaikutukset. Maisemamuutoksen merkittävyttä tuo esiin myös Jepuantien suunnasta kuvattu havainnekuva, jossa näkyy yhteensä 69 tuulivoimalaa. Hankkeeseen toteutetun asukaskyselyn mukaan merkittävimpana kielteisenä vaikutuksena nousi esiin maisemavaikutukset.

Arvioinnissa tehdyn näkemäalueanalyysin sekä tiettyjen havainnekuvien osalta epävarmuutta vaikutusten arviointiin tuo hankealueesta länsilounaassa, noin 10 km säteellä olemassa olevien tuulivoima-alueiden (Storbacken, Mörknässkogen, Norrpig ja Torrkullen) puuttuminen analyysistä. Kyseessä on määrällisesti 14 tuulivoimalan puute.

Arviointiselostuksessa nämä tuulivoimala-alueet on kuitenkin tunnistettu yhteisvaikutuksia kuvaavassa karttatarkastelussa, mutta ei näkemäalueanalyysissä. Tämä tuo yhteisvaikutusten arviointiin merkittävää epävarmuutta, kuten myös arvioinnissa esitettyjen havainnekuvien laatu.

Vaikutusten arvioinnissa on esitetty yhteisvaikutusten osalta, että maisema muuttuu tästä hankkeesta riippumatta, eivätkä tämän hankkeen voimat siten muuta merkittävästi maiseman luonnetta. Yhteysviranomainen ei yhdy arvioinnissa esitettyyn, vaan katsoo, että hanke muuttaa osaltaan maiseman luonnetta ja eri hankkeiden maisemalliset yhteisvaikutukset ovat arvioitua merkittävämmät.

Arviointiselostuksen mukaan haitallisia vaikutuksia voidaan lieventää jonkin verran voimaloiden keskinäisellä ryhmittelyllä. Arviointiselostuksessa on esitetty, että erityisesti tuulivoimaloiden lähialueella metsien käsittelytoimenpiteiden valinnalla ja suojapuuston istuttamisella voidaan vähentää tuulivoimaloista aiheutuvia visuaalisia vaikutuksia niin kylä- ja asutuskeskittymille kuin yksittäisille pihapiireillekin. Lieventämiskeinojen esittäminen yksityisten alueiden maankäytöllä ei ole riittävää, koska arvioinnissa olisi tullut tarkastella esimerkiksi voimaloiden koon pienentämistä tai määrän vähentämistä, koska se on keino mitä hankkeesta vastaava voi konkreettisesti toteuttaa.

Hankealueelle sijoittuvat useat pronssikautiset muinaisjäännökset muodostavat kokonaisuuden, joiden arvo on itse yksittäisten kohteiden lisäksi myös alueen ympäristössä ja maisemassa.

Sähkönsiirtolinja VE-A sijoittuu poikittaisesti peltoalueelle lintujen muuton tiivistymään ja muuttoreitteihin nähden ja vaikutuksia aiheutuu myös johtokäytävän leventämisestä. Kokonaisuudessaan sähkönsiirron vaihtoehtoista maakaapelivaihtoehdolla VE-B on ilmajohtoa vähäisemmät ympäristövaikutukset. Voimajohdon kuvauksessa on kuitenkin epävarmuutta sähkönsiirrosta Storbötetin sähköasemalta eteenpäin.

Hankealueella, että sähkönsiirtoreitillä on GTK:n tekemän kartoituksen mukaan alueita, joilla on korkea tai kohtalainen todennäköisyys happamille sulfaattimaille. Happamien sulfaattimaiden riskialueille rakentamisen välttämiseksi vaihtoehto VE2 on hieman vaihtoehtoa VE1 vähemmän haitallinen, koska voimaloita ei ole suunniteltu korkean riskin alueelle tai sen välittömään läheisyyteen.

Perustelut

Petolinnut

Arviointiselostuksessa esitetty Tikkanen et al. 2022 selvitys on maakuntakaavaa varten laadittu populaatiomallinnus tietyille päiväpetolintulajeille. Mallinnuksessa on huomioitu olemassa olevat reviirit

ja elinympäristömallinnukseen perustava elinympäristön käyttö. Lajeille on määritetty populaatiokohtaiset maksimiarvot tuulivoiman aiheuttamalle lisäkuolleisuudelle, jotta populaation koko ei kääntyisi laskuun. Dalalandetin hankealue sijoittuu salassa pidettävän petolinnun reviirille. Lajin samalle reviirille on jo annettu toteutuslupa Storbötetin tuulivoimalahankkeelle lähemmäs reviirin ydinalueita. Storbötetin tuulivoima-alue ylittää jo yksinään merkittävän vaikutuksen rajan salassa pidettävän lajin kyseisellä reviirillä. Tämän vuoksi raportin perusteella samalle reviirille ei voi kohdistaa enempää tuulivoimarakentamista, koska merkittävän vaikutuksen raja on jo ylittynyt.

Arviointiselostuksessa salassa pidettävää lajia oli tarkkailtu muutonseurannan yhteydessä. Tarkkailua ei voida pitää riittävänä hankkeen toteutuskelpoisuuden arviointiin, koska tarkkailussa olisi pitänyt huomioida lajin reviirin käyttö elinkierron eri vaiheissa. Lisäksi arvioinnissa olisi tullut huomioida kaikki reviirille sijoittuvat hankkeet. Tarkkailun toteutuksen olisi tullut pohjautua soveltuvin osin Tikkanen toim. (2022) laatimiin hyviin käytäntöihin. Koska salassa pidettävän lajin reviirille sijoittuu useita tuulivoimahankkeita, paras tieto kaikkien hankkeiden kannalta ja tuulivoimaloiden mahdolliseen sijoitteluun reviirillä, olisi saatu esimerkiksi satelliittilähetinseurannalla. Maastoseurannan lisäksi päiväpetolintujen arvioinnissa olisi tullut hyödyntää käytössä olevia elinympäristömalleja. Tämän lisäksi arviointiselostuksessa olisi tullut arvioida törmäysriskit sekä mahdolliset törmäysriskin lievennyskeinot.

Muut linnustovaikutukset

Hanke sijoittuu usean lajin valtakunnalliselle päämuuttoreitille tai niiden läheisyyteen, joten yhteysviranomainen on edellyttänyt arviointiselostuksessa esittämään hyvät perustelut, miksi ohjeistusta kevyempi muutontarkkailu on katsottu riittäväksi. Linnuston seurantaa on toteutettu Ympäristöministeriön ohjeistusta vähemmän, mutta vähempää määrää ei ole perusteltu.

Tuulivoimahankkeiden suunnittelun yhteydessä toteutettavasta linnustoselvityksestä tulee voida arvioida linnustovaikutukset luotettavasti. Ratkaisevaa on tuulivoima-alueiden ja yksittäisten tuulivoimaloiden sijoittuminen suhteessa lintujen muuttoreitteihin, tärkeisiin pesimä- ja levähdysalueisiin sekä yksittäisten petolintujen reviireihin.

Dalalandetin läheisyydessä sijaitsevan tuulivoimahankkeiden muuttolinnustoselvityksissä on tunnistettu Dalalandetin lounaispuolelle sijoittuvan Pensalan peltoaukea merkittäväksi muutonaikaiseksi kerääntymis- ja levähdysalueeksi. Pensalan peltoaukea muodostaa Tuohimaan (2021) mukaan tiivistymän muuttoon keväisin ja syksyisin ja viime vuosina erityisesti hanhien muutto on siirtynyt ja tiivistynyt Pohjanmaan alueelle. Tehdyissä selvityksissä ei kuitenkaan selviä minne

muutto peltoaukealta purkautuu ja minkä verran muuttoa suuntautuu hankealueen ylitse ja kuinka leveänä rintamana.

Toistuvat ruokailulennot lisäävät lintujen törmäysriskiä voimaloihin. Myös paikallislajisto (mm. merikotkat, lokit) lentävät ruokailulentoja meren ja peltoaukeiden, turkistarhojen ym. ruokailualueiden välillä. Törmäyserkkyys vaihtelee lajien välillä, mutta toistuvat lennot alueella lisäävät riskiä. Pitkäikäisillä, hitaasti lisääntyvillä ja taantuvilla lajeilla vaikutus voi olla merkittävän kielteinen. Voimalapaikat 7 ja 11–15 sijoittuvat suppean tarkkailun perusteella ruokailulentovyöhykkeelle, jolla törmäysriski ja vaikutus voi kasvaa merkittäväksi.

Voimalapaikan nro 3 osalta sisältyy merkittäviä vaikutuksia uhanalaiseen pesimälinnustoon. Voimalapaikan 3 lähiympäristöön sijoittuu hiirihaukan (VU) reviiri. Hiirihaukka on uhanalainen ja kokonsa sekä kaartelevan lentotapansa vuoksi törmäyserkkyä laji. Voimalapaikka 3 sijoittuu hiirihaukan reviirille, jolloin on oletettavaa, että reviiri tulee tyhjenemään törmäyksen, häiriön tai elinympäristön menetyksen vuoksi.

Luonnonsuojelulain 76 §:n mukaisesti viranomaisen tulee ottaa uhanalaiset eliölajit huomioon asianomaisen lain mukaisessa lupaharkinnassa tai kaavoitusta koskevassa päätöksenteossa luontoarvojen turvaamiseksi.

Linnustoon kohdistuvissa lievennystoimissa tulee huomioida myös arviointiselostuksessa esitetyt teknologiset ratkaisut.

Maakuntakaava

Voimassa olevassa Pohjanmaan maakuntakaavassa alueelle on esitetty tuulivoimavaraus nimellä Björkbacken 3. Arviointiselostuksessa esitetty VE1 ulottuu maakuntakaavaa laajemmalle alueelle ja VE2 on maakuntakaavan mukainen vaihtoehto. Maakuntakaava 2040 mukaan tarkemmassa suunnittelussa on kiinnitettävä huomiota asutukseen kohdistuvien merkittävien meluvaikutusten syntymisen estämiseen sekä kulttuuriympäristön arvojen, lintujen elinolosuhteiden ja alkutuotannon toimintaedellytysten turvaamiseen.

Pohjanmaan alueella on käynnissä maakuntakaavan uudistaminen, jossa Dalalandetin alueelle ei ole esitetty tuulivoimavarausta. Maakuntakaavaluonnoksen kaavaselostuksen mukaan seudullisesti merkittävän tuulivoimahankkeen koko on seitsemän voimalaa (maakuntahallitus, 12.12.2022). Koska vaihtoehto VE1 on 15 voimalaa ja VE2 11 voimalaa, vaihtoehdot eivät ole siten vireillä olevan Pohjanmaan maakuntakaava 2050-ehdotuksen mukaisia.

Melu ja välkevaikutukset

Dalalandetin tuulivoimapuiston melumallinnus on mallinnettu 106,9 dB(A) kokonaismelupäästöarvolla ja melun lähtötasoon on lisätty 2 dB:n

varmuusarvo. Muodostuvan melun osalta yhteisvaikutusten tarkastelussa on otettu huomioon läheiset Storbötet Vörån, Storbötet Nykarlebyn, Jeppon ja Björkbackenin tuulivoimapuistot.

Melumallinnuksessa on tarkasteltu melun muodostumista 16 eri asuinkiinteistön (reseptoripiste) kohdalla. Korkeimmillaan melutaso nousee reseptoripisteessä P, VE1 mukaisella voimalamäärällä, ollen 39 L_{Aeq} (dB) ja VE2 osalta samassa pisteessä melutaso on 38,7 L_{Aeq} (dB). Melutasot nousevat myös neljässä reseptoripisteessä (D, M, N ja O) 38,0 L_{Aeq} (dB) tai yli tämän, lähelle 39 L_{Aeq} (dB).

Tuulivoimapuistosta muodostuva välke on mallinnettu tuulivoimaloilla, joiden napakorkeus on 200 m, roottorinhalkaisija 200 m. Lavan maksimileveytenä on käytetty 5,07 m. Välkemallinnuksessa on tarkasteltu melun muodostumista 16 eri asuinkiinteistön (reseptoripiste) osalta ja mallinnuksen mukaan ilman metsää muodostuvaa välkettä muodostuu suurimmillaan reseptoripisteelle D (7 tuntia ja 23 minuuttia) sekä P (6 tuntia ja 37 minuuttia).

Hankkeen osalta on varmistettava, ettei asutukselle aiheudu merkittäviä melu- ja välkevaikutuksia. Lausuntopalautteen mukaan vapaa-ajankiinteistö sijoittuu 8 tunnin keskimääräisen välkealueen sisään ja tämän tulee huomioida jatkosuunnittelussa voimaloita vähentämällä, mikäli vapaa-ajan asunnon käyttötarkoitusta ei tulla muuttamaan.

Vapaa-ajankiinteistö tulee huomioida myös melumallinnuksen osalta, koska vaihtoehdon VE1 osalta rakennus sijoittuu lähelle 45 L_{Aeq} (dB) aluetta, ylittäen 40 L_{Aeq} (dB) melualueen rajan.

Tuulivoimaloiden melusta aiheutuvaa haittaa voidaan ehkäistä ympäristöluvassa annetuilla määräyksillä, mikäli voimaloista saattaa aiheutua naapuruussuhdelain 17 §:n mukaista kohtuutonta haittaa asukkaille. Ensisijainen keino meluhaittojen ehkäisyyn on kuitenkin voimaloiden sijoittaminen riittävän etäälle asutuksesta, jotta ympäristöluvan tarve ei ylitä.

Jatkosuunnittelussa tulee lisäksi huomioida, että melumallinnuksessa esitetty melun ja välkkeen leviämisaalueet eivät laajene. Mikäli rakennuslupavaiheessa havaitaan poikkeavuuksia arviointiselostuksessa esitetystä, rakennuslupaviranomaisen tulee selvittää YVA-lain 27 §: n mukaisesti ympäristövaikutusten arviointimenettelyn ajantasaisuus ELY-keskuksen YVA-yhteysviranomaiselta ennen lupien myöntämistä.

Yhteisvaikutukset

Yhteysviranomainen toteaa, että alueen päämaankäyttötarkoitus on metsätalous ja maisemaan kohdistuvien haitallisten vaikutusten lieventämistoimet eivät tule jäädä hankealueen tai sen ympäristön

maanomistajien vastuulle, kuten arvioinnissa esitetystä ehkäisykeinoista on esitetty tehtäväksi.

Dalalandetin tuulivoimahankkeen ympäristöön sijoittuu noin 15 tuulivoimahanketta sekä yksittäisiä tuulivoimaloita 20 km säteelle hankealueesta. Tuulivoimaloiden yhteisvaikutukset tulevat vaikuttamaan maisemaan merkittävästi. Maisemavaikutukset korostuvat etenkin avoimilla alueilla, missä voimalat erottuvat pitkältä etäisyydeltä saakka. Tämä on havaittavissa esimerkiksi Kepon suunnasta esitetystä havainnekuvasta. Useiden tuulivoimaloiden määrä maisemassa jatkuu lähialueella Itäisen Jepuantien asutuksen maisemassa.

Dalalandetin tuulivoimalan alue sekä sen välittömässä läheisyydessä olevat Storbötetin sekä Björkbackenin tuulivoima-alueet muodostavat ison kokonaisuuden, jolla on myös vaikutusta lähialueen virkistys- ja metsästyskäytölle. Yhteisvaikutuksia muodostuu salassa pidettävän petolinnun lisäksi myös muuhun linnustoon, niiden muutto- sekä ruokailulentojen osalta. Voimalahankkeet muodostavat yhteisvaikutuksena laajan yhtenäisen alueen mm. itään suuntautuville ruokailulennoille.

Sähkönsiirron vaikutukset

Alueelle on myös suunniteltu vireillä olevassa osayleiskaavassa ohjeellinen sähkönsiirtoreitti hankealueelta koillis-pohjoiseen, jonka vaikutuksia ei ole arvioitu tässä arvioinnissa.

Sähkönsiirtolinja VE-A sijoittuu poikittaisesti peltoalueelle lintujen muuton tiivistymään ja muuttoreitteihin nähden, joten sähkönsiirron osalta tulee toteuttaa esitetyt lievennyskeinot huomiomerkein, sekä mahdollinen johtosuojaus. Maakaapelista koostuva vaihtoehto VE-B on ympäristövaikutuksiltaan vähemmän kielteinen ja siihen sisältyy myös vähemmän maisemavaikutuksia mitä sähkönsiirtolinja VE-A:han.

Happamat sulfaattimaat

Hankealueella ja aivan sen lähistöllä on alueita, joilla on kohtalainen tai korkea todennäköisyys happamien sulfaattimaiden esiintymiselle. Jatkosuunnittelussa tulee tehdä tarkempi kartoitus happamien sulfaattimaiden esiintymisestä sekä arvioida happamien sulfaattimaiden hapontuottopotentiaalia. Kartoitus tulee tehdä alueilta, joilla tehdään kaivutöitä. Jos kaivettavilla alueilla havaitaan happamia sulfaattimaita, tulee kaivuista tulevat haitat minimoida. Jatkosuunnittelussa toimijan tulee tehdä tarkempi suunnitelma, miten happamista sulfaattimaista aiheutuvat haitat vesistöille minimoidaan.

HANKKEEN JATKOKÄSITTELYSSÄ HUOMIOITAVAA

Hanketta koskevaan lupahakemukseen on liitettävä arviointiselostus ja tämä yhteysviranomaisen perusteltu päätelmä. Lupaviranomainen ei saa myöntää lupaa hankkeen toteuttamiseen eikä tehdä muuta siihen rinnastettavaa päätöstä ennen kuin se on saanut käyttöönsä arviointiselostuksen ja perustellun päätelmän. Lupapäätökseen on sisällytettävä perusteltu päätelmä, ja siinä on asianmukaisesti otettava huomioon arviointiselostusta koskevan kuulemisen tulokset. Päätöksestä on käytävä ilmi, miten arviointiselostus ja perusteltu päätelmä on otettu huomioon.

Lupaviranomaisen on varmistettava, että perusteltu päätelmä on ajan tasalla lupa-asiaa ratkaistaessa. Hankkeesta vastaava voi tarvittaessa pyytää ennen lupa-asian vireille tuloa yhteysviranomaisesta esittämään näkemyksensä perustellun päätelmän ajantasaisuudesta. Ajantasaistamisen tarvetta voidaan joutua tarkastelemaan esimerkiksi, jos hanke on muuttunut tai arvioinnista on kulunut pitkä aika.

PERUSTELLUN PÄÄTELMÄN TOIMITTAMINEN JA SIITÄ TIEDOTTAMINEN

Yhteysviranomainen toimittaa perustellun päätelmänsä sekä kopiot arviointiselostuksesta saamistaan lausunnoista ja mielipiteistä hankkeesta vastaavalle.

Perusteltu päätelmä toimitetaan tiedoksi hanketta käsitteleville viranomaisille, vaikutusalueen kunnille, maakuntien liitoille ja muille asianosaisille viranomaisille.

Perusteltu päätelmä sekä saadut lausunnot ja mielipiteet ovat nähtävillä ympäristöhallinnon verkkosivuilla osoitteessa: www.ymparisto.fi/dalalandettuulivoimaYVA sekä viranomaisen verkkosivuilla 30 päivän ajan osoitteessa www.ely-keskus.fi/kuulutukset/etela-pohjanmaa.

SUORITEMAKSU, SEN MÄÄRÄYTYMINEN JA MAKSUA KOSKEVA OIKAISUMAHDOLLISUUS

Suoritemaksu on 11 000 euroa.

Yhteysviranomaisen perustellusta päätelmästä perittävä maksu on määritelty tavanomaisen hankkeen mukaisesti (14–23 henkilötyöpäivää). Maksu määräytyy ELY-keskusten maksuista annetun asetuksen perusteella.

Maksuvelvollinen, joka katsoo, että perustellusta päätelmästä perittävän maksun määrittämisessä on tapahtunut virhe, voi vaatia siihen oikaisua ELY-keskuksesta kuuden kuukauden kuluessa tämän perustellun päätelmän antamispäivästä.

SOVELLETUT SÄÄNNÖKSET

Laki ympäristövaikutusten arviointimenettelystä (252/2017) 19 ja 23 §

Valtioneuvoston asetus ympäristövaikutusten arviointimenettelystä (277/2017) 4 §

Valtion maksuperustelaki (150/1992) 8 §

Valtioneuvoston asetus (TEM/1215/2023) elinkeino-, liikenne- ja ympäristö- keskusten, työ- ja elinkeinotoimistojen sekä kehittämis- ja hallinto- keskuksen maksullista suoritteista vuonna 2024.

Asian on esitellyt ylitarkastaja Tia Lummi-Lehtinen ja ratkaissut johtava asiantuntija Elina Venetjoki.

Tämä asiakirja on hyväksytty sähköisesti viraston asiahallintojärjestelmässä. Merkintä sähköisestä hyväksymisestä on asiakirjan viimeisellä sivulla.

Liitteet

Liite 1 Annetut lausunnot, mielipiteet ja asiantuntijakommentit

Liite 2 Maksua koskeva oikaisuvaatimusosoitus

Tämä asiakirja EPOELY/585/2023 on hyväksytty sähköisesti / Detta dokument EPOELY/585/2023 har godkänts elektroniskt

Esittelijä Lummi-Lehtinen Tia 24.06.2024 16:29

Ratkaisija Venetjoki Elina 24.06.2024 17:12